

PAPER DETAILS

TITLE: Türkçede Dini Anlamli Bazi Kisi Adlarini Ekle Degistirme Gelenegi

AUTHORS: Leyla KARAHAN

PAGES: 17-24

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/54671>

Türkçede Dinî Anlamlı Bazı Kişi Adlarını Ekle Değiştirme Geleneği ^{*1}

Leylâ Karahan ^{*2}

Özet: Kişi adları, ad vericinin karakteri, zevkleri, eğilimleri, dünya görüşü; içinde bulunduğu toplumun yapısı, kültürü, dili, gelenek ve görenekleri hakkında ipuçları verebilen çok önemli dil malzemeleridir. Türk ad verme kültüründe, dinî kaynaklı bazı adları ek yardımıyla değiştirmek gibi son derece ilgi çekici bir uygulama da bulunmaktadır. Dinî kaynaklı kişi adlarını -II eki ile değiştirme geleneği, Türk toplumunda ad verme kültürünün çeşitliliğini, dinin ad verme kültüründeki rolünü ve ekin işlev alanının genişliğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Anahtar Kelimeler: -II eki, ad verme.

The Tradition of Changing Some Names with Religious Meanings in Turkish by Using Suffixes

Abstract: The Tradition of Changing Some Names with Religious Meaning in Turkish by Using Suffixes: The names of people are important materials that give us clues on the character of the person who has given the name, his /her tastes, tendencies, philosophy of life, the structure, culture, traditions and customs of the society he/she lives in and his/her language. In the Turkish name-giving culture, there is an interesting practice of changing some religious names by the use of suffixes. The tradition of changing names of religious origin with the suffix “-II” is interesting with regard to the fact that it shows the variation of giving names in the Turkish society, the role of religion in the name giving culture and the multiple functionality of the suffix.

Key words: The suffix “-II”, name giving.

Kişi adları, ad vericinin karakteri, zevkleri, eğilimleri, dünya görüşü; içinde bulunduğu toplumun yapısı, kültürü, dili, gelenek ve görenekleri hakkında ipuçları verebilen çok önemli dil malzemeleridir. Bundan dolayı kişi

^{*} Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü, ANKARA, karahan@gazi.edu.tr

^{*} Bk. www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler/Isim/Istatistikleri.html Son güncelleme 15.04 2008

adları, müstakil bir bilim dalının, “*anthroponomy*”nin (kişi adları biliminin) konusu olduğu gibi toplum bilimi, halk bilimi, kültür tarihi, dil bilimi gibi çeşitli disiplinlerin de ilgi alanına girmiştir.

Her milletin kendi kültürünü yansıtan bir ad verme geleneği vardır. Türk kişi adları üzerinde bugüne kadar yapılan araştırmalar, “*ad verme geleneği*” çerçevesinde adların veriliş sebepleri, anlamları, veriliş zaman ve tarzları, ad verme ritüelleri üzerinde dikkate değer bilgiler ortaya koymuştur (Çelik 2005, Kibar 2005, diğer araştırmalar için bk. Sakaoğlu 2001).

Bu araştırmalara göre Türk toplumunda kişi adlarının çeşitli kaynakları bulunmaktadır. Çocuğun doğduğu yer, gün, ay ve mevsimle ilgili adlar, hayvan, maden ve bitkilerle ilgili adlar, coğrafi, kozmik ve meteorolojik öğelerle ilgili adlar, minnet, şükran, hayranlık ve dostluk duygularıyla ilgili adlar, atanın, akrabanın adı, kültür değişimini yansıtan adlar, tesadüfi adlar ve dinî adlar bunlardan bazılarıdır (Örnek 1995: 149-158, Rasony 1963: 74-75).

Türklerin İslam medeniyetine girişi, pek çok alanda olduğu gibi kişi adları geleneğini de etkilemiş ve İslamiyet’in kabulünden sonra çocuklara Allah’ın sıfatlarını ad olarak vermek, Hazreti Muhammet ve ashabının, evliyaların, sevgi ve saygı duyulan dinî şahsiyetlerin adını koymak, Türk kültüründe ad verme geleneğinin birer parçası hâline gelmiştir. Hazreti Muhammet’in “*Kıyamet gününde siz kendi adınızla ve babanızın adıyla çağrılacaksınız; dünyada güzel ad intihap ediniz*” mealindeki hadisi ve ana babanın çocuğa ileride utanmasına sebep olmayacak güzel bir ad vermesinin bir çocuğun anne ve babası üzerinde ilk ve en önemli hakkı olduğuna dair İslamî anlayış (Buharî, C. 12, s.158, 159), bu geleneğin oluşmasında ve sürdürülmesinde birinci derecede rol oynamıştır. Resmî nüfus istatistikleri, böyle adların hem bu sebeple hem de ana, baba, ata adını sürdürme geleneğinin de etkisiyle Anadolu’da toplumun her kesiminde ve her dönemde yaygınlık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bütün illerde nüfus kütüklerine kayıtlı en çok kullanılan kadın ve erkek adları, dini kaynaklı adlardır.¹³

Resmî istatistikler, Türk toplumunda dini nitelikli adlardan en çok kullanılan ilk beş kadın adının *Fatma*, *Ayşe*, *Emine*, *Hatice*, *Zeynep* olduğunu ortaya koymuştur. Bunlardan *Ayşe* ve *Hatice*, Hazreti Muhammet’in eşlerinin, *Fatma* ve *Zeynep* kızlarının, *Emine* de annesinin adıdır. Hazreti Muhammet’in ve ashabının adları da çok kullanılan erkek adlarıdır. İstatistiklere göre, en çok kullanılan ilk beş erkek adı *Mehmet*, *Mustafa*, *Ahmet*, *Ali* ve *Hüseyin*’dir. Bunlardan ilk üçü Peygamber’in kendisinin; *Ali*, damadının; *Hüseyin* ise torununun adıdır. *Havva*, *Meryem*, *Rabia*, *Hacer*, *Zeliha*, *Halime*, *Hasan*, *İbrahim*, *Ömer*, *Yusuf* gibi adlar da tercih edilen dinî adlardır.²⁴ Başgöz’e göre

1 Bk. www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler/Isim_Istatistikleri.html Son güncelleme 15.04 2008

2 Bk. www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler/Isim_Istatistikleri.html Son güncelleme 15.04 2008

Ali, Mehmet, Ebubekir gibi Peygamber ve halife adlarının çoğu, çocuklara din ulularının adı olduğu için değil de ata ve akraba adları olduğu için verilmektedir. Bundan dolayı din kaynağından gelen adların verilmiş sebeplerini ayırmada önemli bir güçlük vardır. Dine saygı ile ataya saygı birbirine karışmıştır (Başgöz 1976 : 169). Başgöz'ün bu tespiti doğru olmakla beraber, geleneğin temelinde yatan sebebin, dinî saygı ve sevgi olduğu açıktır.

Ad verme kültüründe, biri ad konanı diğeri de adı verileni olmak üzere iki yönlü bir koruma eğilimi vardır. Ad konanı kötülüklerden, şanssızlıklardan korumak üzere anne baba, kötü ruhları yanıltan bazı adları tercih eder. Allah'ın sıfatları da bu endişeyle verilen adlardandır. Kötü ruhları korkuttuğu inancıyla, bazı hayvan adlarını, nefret edilen bazı kavim adlarını çocuklara ad olarak vermek de Türk kültürünün tercihleri arasındadır (Rasonyi 1963: 74). İnanişâ göre güzel adlar, kötü ruhların ilgisini çeker (Aksan 1995: 439). Kötü ruhlar insanları rahatsız ettikleri zaman onlardan kurtulmak için rahatsız edilen şahsın adını değiştirmesi veya o kimsenin adının değiştirilmesi, bazı yörelerde bir gelenek olarak yaşamaktadır (Üçok 1947: 34).

Koruma eğiliminin diğeri yönü ise adı verileni korumaktır. Dinî kaynaklı adlar, aynı zamanda sevilen, sayılan din büyüklerinin adları olması dolayısıyla korunması gereken adlar kabul edilir. Çeşitli dinî kaygılar, bazen bu adların ya tamamen ya da kısmen değiştirilmesine sebep olmaktadır. Çünkü toplum tarafından, adı taşıyanın o adın gerçek sahibine lâıyk bir kişi olması beklenir. Aksi takdirde o büyüklerin ruhu rahatsız edilmiş ve o büyüğe saygısızlıkta bulunulmuş kabul edilir. Bu sebeple bazı yörelerde çocuklara bir din büyüğünün adı verilirken sıradan da olsa ikinci bir ad konulmuştur. Çocuk taşıdığı ada uygun davranmazsa birinci adı kullanmaktan sakınılır (Kibar 2005: 86 -87). Böylece adı verilen korunmuş olmaktadır.

Türk kültüründe çok ağlayan, hastalıklardan bir türlü kurtulamayan ve yürüme çağını geçirdiği hâlde sık sık düşen çocukların adlarının ağır geldiği inancı bulunmaktadır. Büyük ve ağır bir adı taşıyan çocuğun *adı kaldıramaması, çekememesi, götürememesi* ya da çocuğun sürekli olarak hastalanmasından adının yaramayıp *ağır gelmesi* inancı karşısında bu ad tamamen değiştirilir (Ülkütaşır 1976: 376-377). Bir araştırmada Bitlis ve Erzurum çevresinde *Muhammet* adı verilen çocukların birtakım hastalık ve sorunlarla karşılaştıkları zaman adlarının *Mehmet, Ali* veya *Ahmet*'e dönüştürüldüğü kaydedilmektedir (Kalafat 1990 : 86). Bu uygulamada, hem çocuğu, hem de adı verileni koruma endişesi yatmaktadır.

Dinî adlardaki kısmî değişmelerin veya değiştirmelerin adı verileni koruma dışında da sebepleri vardır. Bunlardan biri, dil konuşurunun “en az çaba”ya olan tabîî eğilimidir. Meselâ *Mustafa* yerine *Mıstık*, *İbrahim* yerine *İbo*; *Fatma* yerine *Fatoş*, *Fatış*, *Fedime*; *Ayşe* yerine *Aşe*, *Aniş*, *Anşa*; *Hatice* yerine *Haççe*,

Haçça, Hatiç; Zeynep yerine Zeyno; Emine yerine Emoş adlarını kullanmak, söyleniş şekli ve süresi bakımından kolay ve ekonomiktir (Örnekler için bk. Aksan 447, Ülkütaşır 1976: 379). *Muhammet* adının *Mehmet* şekline dönüşmesi de, bazı kaynaklarda ifade edildiğinin aksine Peygamber’e saygıdan değil, *Muhammed-Mehemmed-Mehmet* (hatta *Memet*) şeklinde gelişen bir dil olayından kaynaklanmaktadır. Nitekim Sakaoğlu da bu değişmeyi, “Aslı *Muhammet* olan adın sırasıyla *Mehemmed-Mehmed/t* şekillerine girdikten sonra *Memet* ve *Memo* şekillerini alarak yerlileşmesi” şeklinde açıklamaktadır. (Sakaoğlu 2001: 12). Bu gibi değişmeler ve değiştirmeler dinî anlamlı olmayan adlarda da görülür. Çelik 2005’te (Rıfat Araz’dan naklen) *Fatoş, Emoş, Memoş, Mıstık* gibi değiştirmelerin dinî kaynaklı olduğu ifade edilse de bu uygulamada, kolay söyleme, en az çaba gösterme eğilimi yanında, sevgi ve şefkat ifade etme ihtiyacının, özellikle şehirlerde modernleşme hevesinin etkili olduğu söylenebilir.

Türk ad verme kültüründe, dinî kaynaklı bazı adları ek yardımıyla değiştirmek gibi son derece ilgi çekici bir uygulama bulunmaktadır. Özellikle Orta Anadolu, Batı, Güney ve Güneybatı Anadolu’nun çeşitli yörelerinde Hazreti Muhammet’in kendisinin, annesi, eşleri ve kızlarının, ashabının adları çocuklara verilirken bu adlara *-li* (*-lı*, *-li*) eki getirilmekte ve adlar kayıtlara meselâ *Ayşeli, Fatmalı, Haticeli, Emineli, Havvalı, Ahmetli, Mehmetli, Osmanlı* şeklinde geçirilmektedir. Kayıtlarda adları *Ayşe, Fatma, Havva, Hatice* vb. olduğu hâlde çevresi tarafından *Ayşeli, Fatmalı, Havvalı/Havili, Haticeli* olarak adlandırılanlar da vardır. Kişi adlarını konu alan çalışmalarda, sözlüklerde, *Ayşeli, Fatmalı, Havvalı/Havili, Haticeli, Ahmetli, Mehmetli* gibi adlara dair herhangi bir kayıt, bu uygulamaya dair herhangi bir bilgi bulunamamıştır (Çelik 2005, Aysan-Tuncay 1992, Par 1981 vd.). Sadece Ülkütaşır’ın bir makalesinde verilen örnekler arasında, *Ayşalı* (Isparta/Senirkent’ten) adı bulunmaktadır (Ülkütaşır 1976: 379). Biz, araştırmamızın konusu olan *-li* ekli bu adları, resmî kayıtlardan ve edebî metinlerden tespit ettik.

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü kayıtlarında *-li* eki taşıyan dinî kaynaklı şu kişi adları bulunmaktadır:

*Ayşalı, Ayşeli, Emineli, Fatmalı, Haticeli, Havili, Havvalı, Meryemli, Ahmetli, Mehmetli, Osmanlı, Ömerli.*³⁵

Kayıtlardaki bilgiler, *-li* ekli adların genellikle kadınlarda tercih edildiğini gösteriyor. Bu yapıdaki kadın adlarından en çok kullanılanlar ise *Ayşeli/Ayşalı* ve *Havvalı/Havili* adlarıdır. *-li* ekli adların daha çok Güneybatı, Batı ve Orta Anadolu’da Konya, Burdur, Isparta ve Afyonkarahisar gibi Yörük geleneklerinin yaşadığı bölgelerde yaygın oluşu dikkat çekicidir. Resmî kaynaklardan alınan şu bilgiler, adların sayısını ve daha çok hangi illerde yaygın olduğunu göstermektedir:

3 Bk. www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler/Isim/Istatistikleri.html Son güncelleme 15.04.2008

Ayşalı (113: 81'i Konya vd.), *Ayşeli* (1116: 573'ü Burdur, 237'si Isparta, 114'ü Afyonkarahisar vd.), *Emineli* (1), *Fatmalı* (24), *Haticeli* (9), *Havili* (258: 175'i Konya), *Havvalı* (26: 19'u Konya vd.), *Meryemli* (1), *Ahmetli* (2), *Mehmetli* (1), *Osmanlı* (9), *Ömerli* (2)

-II ekli dinî adlara, edebî metinlerde de rastlanmıştır. Yaşar Kemal tarafından Osmaniye'de derlenen bir ağıtta *Fatmalı* adı geçmektedir. Ağıt, Hemite köyünden *Fatmalı* için amcası Yusuf tarafından yakılmıştır: "*Fatmalı evin dolabı / Dolabı vurulu kaldı / Hodul gezerdi yiğenim / Bohçası dürlülü kaldı.*" (2008: 211-212). *Fatmalı* adı, Yaşar Kemal'in Demirciler Çarşısı Cinayeti romanında da geçmektedir (1995: 316,317). "*Anşalı bacı, kaldır sacı, kocan eve geliyor, koy ocağa bulamacı*" tekerlemesi (Yılmaz 2005: Bağımsız Tekerlemeler - 44) ile İbrahim Uzun tarafından yakılmış "*Ezel yalanıdı, essaha geldik / Anşalı iyi kız hepimiz bildik / Anşalıyı bugüne getiren bir kalbur höllük / Aman kızlar aman ayıptır kepi (Kepi Destanı)*"⁴türküsünde geçen *Anşalı* adı da *Ayşeli*'nin yöresel söyleyişteki şeklidir. Kıbrıs'tan derlenmiş şu manide de *Ayşeli* adı geçmektedir: "*Davılımın ardı yeşil / Gag Ayşeli pilav pişir / Benim garnım doktor amma / Arkadaşımın garnını şişir*" (Yardımcı 1999: 56). Hocam Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun, Kıbrıs-Gazi Magosa'nın Büyükkonuk köyünde yaşamış olan yengesinin (amcasının eşi) adının *Fatmalı* olduğu, yengesine *Fatmalı Genapla* (gelin abla) şeklinde hitap edildiği bilgisini vererek bu araştırmaya katkıda bulundular. Güneybatı, Batı ve Orta Anadolu'da yaygın olan -II ekli adlara Kıbrıs'ta da rastlanması şaşırtıcı değildir. Tarihî belgelere göre, Kıbrıs'ın Türkler tarafından fethedildiği 1571 yılından itibaren bölgeye çeşitli zamanlarda Konya, İçel, Niğde, Nevşehir ve çevresinden getirilen topluluklar yerleştirilmiştir. Kıbrıs ağızı ile bu yöre ağızlarının söz varlıkları arasındaki yakınlık, bu tarihî belgeleri desteklemektedir (Eren 1963: 37-50). -II ekli adlar da iki bölge arasındaki etnik beraberliğin bir başka işareti kabul edilebilir.

Dinî adlarda ekle yapılan bu değiştirme, bilinçsiz ve tesadüfi değildir. Öyle olsaydı bu ekin dinî adlar dışındaki başka adlara da eklenmesi gerekirdi. Halbuki nüfus kayıtlarındaki -II eki ile yapısı değiştirilmiş adların ortak özelliği dinî kökenli olmasıdır. Bu adlar, bu yapılarıyla hem dil bilimi için hem de kişi adlarından faydalanan bütün disiplinler için önemli malzemelerdir.

-II eki, Ergin'e göre "*bir nesnede bir nesnenin bulunduğunu, bir nesnenin bir nesneye sahip olduğunu veya bir nesnenin bir nesneye bağlı bulunduğunu*" gösterir. *Güneşli, tozlu, Ankaralı, şehirli, liseli, Selçuklu* gibi (Ergin 1962: 150-151). Önler'in bu ekle ilgili araştırmasında dinî kişi adlarıyla kullanılan -II ekinden söz edilmemiştir (Önler 2004: 2203-2208). Başka kaynaklarda da ekin

4 T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün B050NÜV0770000/8855 sayılı ve 17.07.2008 tarihli yazısı ekindeki istatistikî bilgi.

dinî kaynaklı bazı kişi adlarında, yine kişi adı olarak kullanıldığına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

-II ekinin *Fatmalı, Aysel, Haticeli, Havvalı, Ahmetli* gibi dinî nitelikli adlardaki işlevi ne olabilir?

1. Bilindiği üzere -II ekinin bir işlevi de *Osmanlı, Selçuklu* örneklerinde olduğu gibi bir şahsa mensubiyet, bağlılık bildiren kelimeler yapmaktır. *Osmanlı*, Osman soyundan gelen veya ona bağlı olan; *Selçuklu*, Selçuk soyundan gelen veya ona bağlı olan demektir. Buna göre meselâ *Aysel, Fatmalı, Havvalı, Ahmetli ve Mehmetli* gibi adları da Hazreti Ayşe'nin, Hazreti Fatma'nın, Hazreti Havva'nın ve Hazreti Muhammet'in soyundan gelen veya bu din ulularına gönül bağlı olanlar şeklinde yorumlamak mümkündür.

2. Türk kültüründe büyüklere adlarıyla hitap etmemek ve adları *hanım, bey* gibi bir unvanla veya *amca, teyze* gibi bir akrabalık adıyla kullanmak, gelenektir. Saygı duyulan din büyüklerinin adları çocuklara verildiğinde, onları *Ayşe, Fatma, Hatice* diye çağırarak, bazı yörelerde adların asıl sahiplerine saygısızlık addedilmiş, bu sebeple resmî veya gayri resmî *Aysel, Fatmalı, Haticeli* adları tercih edilmiş olabilir.

Bu ek, kişi adlarıyla yapılmış yer adlarında da çok kullanılmıştır. Anadolu'da dinî nitelikli olan veya olmayan her çeşit kişi adıyla yapılmış *Turgutlu, Ahmetli, Muratlı, Hasanlı* gibi -II ekli binlerce yer adı bulunmaktadır. Önler, bu ekle ilgili bir araştırmasında *Yahyalı, Salihli* gibi yer adlarındaki -II ekinin aslında *Yahya eli/oğlu, Salih eli/oğlu* şeklinde *eli* veya *oğlu* kelimelerinden bozulmuş olabileceğini ileri sürmektedir. Önler'e göre bu örneklerdeki -II eki, kelime kökenlidir. Bu açıklama, ikna edicidir. Ancak Anadolu'daki kişi adlarından yapılan yer adları incelendiğinde, -II ekinin genellikle unvarsız adlarda kullanıldığı (*Turgutlu, Ahmetli, Muratlı, Hasanlı* gibi), unvanlı adlarda ise -II ekinin daha az kullanıldığı (*Elvanpaşa, Hasandede, Yusufaga, Ahmethoca, Alibey*) dikkati çekmektedir.⁵⁷Bu durum, dinî kaynaklı kişi adlarında olduğu gibi, yer adı olarak kullanılan her türlü kişi adında da -II ekinin mensubiyet ifadesi yanında saygı işlevli olabileceğini düşündürmektedir. Önler'in ele aldığı konu, istatistikler yardımıyla bir kere de bu bakımdan değerlendirilebilir.

3. Bir hikâyede geçen "*O köyün eskiden Ayşe bacısı iken şimdi deli Ayselisi olmuştu*" ifadesi⁶, başka bir yorumu da mantıklı kılmaktadır. Önceleri *Ayşe Bacı* olarak anılan kişinin adına daha sonra *deli* sıfatı eklendiğinde *Deli Ayşe* değil, *Deli Ayselisi* olması, *Hazreti Ayşe*'ye olan saygının, onun adını koruma arzusunun bir tezahürü olmalıdır. Orta Anadolu'da, yakın çevremizde tespit ettiğimiz şu örnek de ilgi çekicidir. Resmî kayıtlarda adı *Ayşe* olarak geçen kişi, huysuzluğu,

5 karakoculur.sitemynet.com/karakoculur/id3.htm - 19k -

6 www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/iller_bazinda_koy_listesi.xls -

çevresinde yarattığı korku ve ürkü ile gıyabında *Anşili* (*Ayşeli*) olarak anılmış, ad sahibi haberdar olduğu bu adlandırmadan hiçbir zaman hoşlanmamıştır.⁷⁹Burada -II eki, âdetâ o kişinin karakterini yansıtmada kullanılmıştır. Toplum, bu uygulama ile hem o din büyüğünün adını korumakta, hem de kişiyi o ada lâıyk olmadığı gerekçesiyle bir bakıma cezalandırmaktadır.

-II ekli kişi adlarıyla ilgili yaptığımız bu üç yorumdan hangisi daha baskın olursa olsun hepsinin temelinde dinî sevgi, saygı ve bağlılığın bulunduğu açıktır. Bu uygulamayı, daha çok olumsuz adlardan kaçış örnekleriyle tanıdığımız bir tür ters *euphemism* (*örtmece*) kabul etmek de mümkündür.

Dinî kaynaklı kişi adlarını -II eki ile değiştirme geleneği, Türk toplumunda ad verme kültürünün çeşitliliğini, dinin ad verme kültüründeki rolünü ve ekin işlev alanının genişliğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Kaynaklar

- AKSAN, Doğan (1995), *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- AYSAN, Advıye -TUNCAY, (1992) Selma, *Türkiye’de Kadın-Erkek Adları Sözlüğü*, Doruk Yayınları, Ankara.
- BAŞGÖZ, İlhan (1976), *İnsan Adları ve Toplum*, Türk Dili, C. XXXIII, Sayı 294, Mart, s.164-170.
- Sahih-i Buhârî Muhtasarı, Tecrid-i Sarih Tercemesi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1978.
- ÇELİK, Celalettin (2005), *İsim Kültürü ve Din*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya
- EREN, Hasan (1964), *Kıbrıs’ta Türkler ve Türk Dili*, X. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler-1963, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.37-50.
- ERGİN, Muharrem (1962), *Türk Dil Bilgisi* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- KALAFAT, Yaşar (1990), *Doğu Anadolu’da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- KEMAL, Yaşar (1995), *Demirciler Çarşısı Cinayeti*, Adam Yayınları, İstanbul.
- KEMAL, Yaşar , (1997), *Ağıtlar, Yapı Kredi Yayınları*, 3. Basım, İstanbul.
- KİBAR, Osman (2005), *Türk Kültüründe Ad Verme*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- SAKAOĞLU, Saim (2001), *Türk Ad Bilimi I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ÖNLER, Zafer, *Türkçede +IX eki*, V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Bildiriler, C.II, s. 2203-2208, 20-26 Eylül 2004 Ankara
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1995), *Türk Halkbilimi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- PAR, Arif Hikmet (1981), *A’dan Z’ye Ansiklopedik Türk Adları ve Soyadları Sözlüğü*, Serhat Yayınevi, İstanbul.

79 Bu cümle, Sesleniş adlı internet sitesinde yayımlanan Ali Suat Ertosun’un *Deli Ayşeli* başlıklı hikâyesinden alınmıştır. www.cte-seslenis.adalet.gov.tr/arsiv/2006/57_aralik2006/makale/ali_suat_ertosun.htm - 17k -

- RASONYİ, Laszlo (1964), Türklükte Kadın Adları, TDAY-Belleten 1963, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.63-87
- SAKAOĞLU, Saim (2001), Türk Ad Bilimi, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ÜÇÖK, Necip (1947), Genel Dilbilim, Ankara Üniversitesi, DTCF Yayınları, Ankara.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir (1976), Türkiye Türklerinde Ad Verme ile İlgili Gelenek ve İnançlar, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri, IV. Cilt, Kültür Bakanlığı MFAD Yayınları, Ankara, s.369-384.
- YARDIMCI, Mehmet (1999), Anadolu, Kıbrıs ve Balkanlarda Ortak Mâniler, İkinci Uluslararası Kıbrıs ve Balkanlar Türk Edebiyatları Sempozyumu Karşıyaka, İzmir, Türkiye, 27-29 Ekim 1998, Karşıyaka Belediyesi, D.A.Ü. , K.A.M, KIBATEK Yayınları, Yayına Hazırlayan: Feyyaz Sağlam, İzmir, s. 53-62
- YILMAZ, Mehmet Ali (2005), Aladağ Halk Kültürü Araştırması, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Adana.

İnternet Kaynakları:

- karakoculur.sitemynet.com/karakoculur/id3.htm - 19k -
- www.nvi.gov.tr/Hizmetler/Istatistikler,Isim Istatistikleri.html Son güncelleme 15.04 2008
- www.mahalli-idareler.gov.tr/Home/Dokumanlar/iller_bazinda_koy_listesi.xls -
- www.cte-seslenis.adalet.gov.tr/arsiv/2006/57_aralik2006/makale/ali_suat_ertosun.htm - 17k

Ayşe (Anşili) babaannemi rahmetle anıyorum. L.K.